

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/2006 vp

Valtioneuvoston selvitys Lissabonin strategiaa koskevasta komission kevät raportista

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 8 päivänä helmikuuta 2006 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen Lissabonin strategiaa koskevasta komission kevät raportista (E 138/2005 vp) sekä 14 päivänä helmikuuta 2006 lähettänyt jatkokirjelmän 1. VNK 13.02.2006 samasta asiasta ympäristövaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-erityisasiantuntija Eeva Aittoniemi, valtioneuvoston kanslia
- ympäristöneuvos Antero Honkasalo, ympäristöministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio toteaa edistymisraportissaan, että yhteisötason toimia koordinoivan yhteisön Lissabon-ohjelman osalta on tapahtunut merkittävää edistymistä. Komissio katsoo, että Lissabonin strategian uudistamisen jälkeen vastuut yhteisön ja jäsenmaiden välillä ovat jakaantuneet selkeämmin — uudet kansalliset Lissabon-uudistusohjelmat ovat tärkeimmät välineet Lissabonin strategian toimeenpanossa. Jäsenmaissa vallitsee laaja yhteisymmärrys keskeisimmistä haasteista (julkisen talouden kestävyys, työvoiman tarjonta, T&K ja innovaatiot, yritysten toimintaympäristö ja ympäristöllinen kestävyys). Suurin osa jäsenmaista korostaa ympäristönsuojelun ja taloudellisen kasvun välisiä yhteishyötyjä sekä ympäristöteknologiaan liittyviä mahdollisuuksia.

Komissio ehdottaa kasvun ja työllisyyden edistämiseksi neljää prioriteettia, jotka vaativat

sekä eurooppalaisen että kansallisen tason toimia ja kumppanuutta. Komissio pyytää Euroopan johtajia sitoutumaan maaliskuun Eurooppa-neuvostossa näiden prioriteettitoimien toteuttamiseen vuoden 2007 loppuun mennessä. Prioriteetit ja komission ehdottamat toimenpiteet ovat:

— enemmän investointeja tietoon ja innovaatioihin: kevään 2006 Eurooppa-neuvostoon mennessä jäsenmaiden tulisi asettaa selkeä tavoite T&K-menojen kasvattamiselle; jäsenmaiden tulisi suunnata T&K:hon suurempi osuus valtiontuista ja rakennerahastojen varoista; jäsenmaiden ja komission tulisi tehdä aloitteita Euroopan laajuisten markkinoiden luomiseksi avainteknologiasektoreille; jäsenmaiden tulisi lisätä korkea-asteen koulutukseen tehtäviä investointeja 2 %:iin BKT:sta vuoteen 2010 mennessä; tulisi poistaa esteet, joiden vuoksi yliopistot eivät voi hankkia täydentävää yksityistä rahoitusta; Euroopan teknologiainstituutti tulisi

perustaa; kouluissa tulisi vahvistaa matematiikan, luonnontieteiden ja vieraiden kielten opetusta

— yrityspotentiaalin vahvistaminen etenkin PK-yritysten osalta

— globalisaatioon ja ikääntymiseen vastaaminen sekä

— kohti tehokasta ja integroitua EU-energiapolitiikkaa: energiamarkkinoiden vahvistaminen vaatii sääntelyn tehokkaampaa toimeenpanoa, kilpailun lisäämistä sähkö- ja kaasumarkkinoilla, sähköverkkojen ja kaasuputkistojen toiminnan parempaa koordinoitua jäsenmaiden kesken; on hyödynnettävä uusiutuvien energialähteiden sekä energiatehokkuuden potentiaali ja edistettävä kestävää energiataloutta ja painotettava tutkimusta, joka liittyy energiatehokkuuteen, puhtaaseen energiaan ja uusiutuviin energialähteisiin; tulisi kehittää fokuoitu, koherentti ja integroitu lähestymistapa varmistamaan energian tarjonnan turvaaminen Euroopassa; komissio laatii asiasta alkukevästä 2006 vihreän kirjan.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto yhtyy pääosin komission näkemukseen Lissabonin strategian toimeenpanon etenemisestä. Kevään Eurooppa-neuvoston tulisi kuitenkin komissiota selvemmin korostaa globalisaation mahdollisuuksien, sisämarkkinoiden toimivuuden ja kehittämisen sekä avoimen maailmantalouden merkitystä. Enemmän huomiota tulee kiinnittää tuottavuuden kasvun nopeuttamiseen sekä innovaatiopolitiikkaan laajasti määriteltynä.

Valtioneuvosto pitää komission valitsemia neljää prioriteettialuetta oikeina ja ajankohtaisina. Ympäristöön liittyvien prioriteettialueiden osalta valtioneuvosto katsoo tarkennuksia tarvittavan seuraavasti:

— enemmän investointeja tietoon ja innovaatioihin. Prioriteettitoimet kattavat varsin hyvin T&K-investoinnit, koulutusinvestoinnit, innovaatioyöstyävällisten markkinoiden luomisen sekä toimintaympäristön, joka kannustaa riskinottoihin ja innovointiin. Innovaatiopolitiikka tarjoaa arvokkaan esimerkin Lissabonin strategian osa-alueesta, jolla EU-tason yhteisillä toimilla ja kansallisten toimien yhteensovittamisella on tärkeä merkitys. Pelkät investoinnit ja rahoitus innovaatio- ja tutkimustoimille eivät riitä, vaan huomiota on kiinnitettävä myös innovaatioiden kysyntään ja toimiviin markkinoihin. Myös ekoinnovaatioiden ja ympäristötekniikan käyttöönoton edistäminen tulisi nostaa selvemmin esille. Ajatukseen Euroopan teknologiainstituutista valtioneuvosto ottaa lähiaikoina kantaa komission tiedonannon tultua julkaistuksi.

— kohti tehokasta ja integroitua EU-energiapolitiikkaa: Prioriteettivalinta on oikea ja ajankohtainen. Yhteistyö ja energiavuoropuhelu erityisesti öljyn ja kaasun tuottajamaiden kanssa on tärkeää, samoin ajatus EU:n energiapolitiikan tiiviimmästä integroimisesta EU:n ulkosuhdepolitiikkaan, jolloin ulkosuhdepolitiikka tukisi varman, turvallisen ja ilmastopolitiikan tavoitteita tukevan eurooppalaisen energijärjestelmän luomista. Vuoropuhelua tulisi kuitenkin kehittää lisäämällä neuvoston osallistumista. Neuvoston toimintaa ulkosuhteiden hoidossa voisi parantaa esimerkiksi lisäämällä nykyisen ja tulevien puheenjohtajien osallistumista yhteistyöhön. Myös alueellisen ulottuvuuden sisällyttämistä yhteistyöhön tulisi harkita mahdollisuuksien mukaan. Kansainvälisillä foorumeilla EU:n tulisi pyrkiä koordinoituihin näkökantoihin ottaen huomioon yhteisön ja jäsenmaiden välinen toimivallanjako.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta tarkastelee Lissabonin strategiaa toimialansa eli ympäristön näkökulmasta. Valiokunta yhtyen valtioneuvoston kantaan toteaa, että innovaatiotoiminnan ja tuottavuuden painottaminen Lissabonin strategiassa on tärkeää kestävän kehityksen kannalta. Lissabonin strategian tavoitteiden toteuttamisella luodaan edellytyksiä pitkän aikavälin kestävän kehityksen strategian edistämiseksi, ja kestävän kehityksen strategia tukee Lissabonin strategian keskipitkän aikavälin tavoitteita. Kestävän kehityksen strategiatyössä pyritään yhä selkeämpään ja vahvempaan tavoiteasiakirjaan. Kestävän kehityksen strategian poliittista painoarvoa edistää myös sen tarkastelun sijoittaminen omaksi kokonaisuudekseen ja kaksivuotiseksi erotukseksi Lissabonin strategian kolmivuotisesta tarkastelurytmistä.

Komission raportissa korostetaan aikaisemmasta poiketen energiatehokkuutta ja uusiutuvia energialähteitä sekä EU:n yhteisen energiapolitiikan tarvetta. Energiakysymysten merkityksen vahvistumista Lissabonin strategiassa voidaan pitää ympäristöasioiden ja kestävän ke-

hityksen kannalta myönteisenä, mutta huomiota on kiinnitettävä samanaikaisesti siihen, että vähemmälle huomiolle jääneet ympäristöteknologian ja eko-innovaatioiden edistäminen saavat jatkossa yhä vahvemman roolin. Eko-innovaatioihin liittyy suuria mahdollisuuksia niin ympäristön tilan kuin kilpailukyyn kannalta, ja näitä tulee edistää ympäristöteknologian toimintaohjelman toteuttamiseksi onnistuneesti. Valiokunta toteaa, että vaikka ympäristöteknologian maailmanmarkkinat kasvavat 10 prosentin vuosivauhtia, Suomessa ympäristöteknologian alan työllisyys ei ole kasvanut vuosina 1998—2003 lainkaan, vaan sen osuus on pysynyt 3,4 mrd:n euron tasolla. Eko-innovaatioiden edistämistävoite liittyy myös vahvasti komission kestävän kehityksen strategian tavoitteeseen valmistella kestävän tuotannon ja kulutuksen toimintaohjelma.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 1 päivänä maaliskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pentti Tiusanen /vas	Jouko Laxell /kok
vpj.	Heidi Hautala /vihr	Heikki A. Ollila /kok
jäs.	Rakel Hiltunen /sd	Eero Reijonen /kesk
	Tuomo Hänninen /kesk	Säde Tahvanainen /sd
	Antti Kaikkonen /kesk	Satu Taiveaho /sd
	Inkeri Kerola /kesk	Unto Valpas /vas
	Miapetra Kumpula-Natri /sd	Ahti Vielma /kok
	Kari Kärkkäinen /kd	vjäs. Oras Tynkkynen /vihr.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.